

អ្នកបរិវេណស្ងប់ ប្រាកដជាមិនស្ងប់

ដោយសារយូរយេវ្យកមិញ បានបញ្ចេញបំណងពិតរបស់
គេឱ្យយើងឃើញច្បាស់ដូចនេះ យើងក៏បានចាត់វិធានការ
សព្វគ្រប់ដើម្បីទប់ទល់ ។ ដំបូងយើងបានប្រជុំគ្នារើសអ្នក
ដឹកនាំចលនារបស់យើង ដោយមានលោកតា ថាច់ ហ៊ុម
អាចារ្យវគ្គពោធិព្រឹក្ស លោកតា ឡាំ ណុប កសិករនិងបង
ប្អូនយើងខ្លះទៀតចូលរួមផង ។ មតិអង្គប្រជុំបានមូលមកលើ
ថ្មីដោយ ជាក់ ពីព្រោះជាកូនក្រោលបង្គោលស្នឹងស្រាប់ ។

បន្ទាប់មកទៀត យើងបានធ្វើការបញ្ជាក់ទៅលើខ្សែ
បន្ទាត់របស់ចលនាយើង ពីព្រោះយើងជាជនភាគតិចនៅក្នុង
កណ្តាប់ដៃគេ ត្រូវឱ្យមានខ្សែបន្ទាត់ដែលមិនអាចនាំយើង
ទៅរកក្តីវិនាសបានទៅវិញក្រោយ ។ ក្រោយពីបានដែក
គ្នាមួយលើក ជាពីរលើកមក នឹងដើម្បីឱ្យមានការធានាពី
មជ្ឈដ្ឋានព្រះសង្ឃផង យើងក៏បាននិមន្តលោកតា ថាច់ -

ពេជ ទៅអធិការវត្តពោធិព្រឹក្ស និងខ្ពង់ខ្ពស់រួមប្រជុំដើម្បីជំរុញ
ប្រឹក្សា ។ អង្គប្រជុំដ៏សម្ងាត់នេះ បានសំរេចមាតិកាបស់
យើងដូចតទៅនេះ ៖

- ១- ជៀសវាងជាដាច់ខាត កុំបង្ករឿងមុន
- ២- ឆ្លៀតគ្រប់ឧកាសល្អ ដើម្បីធ្វើឱ្យគេអាណិតយើង
- ៣- ប៉ុន្តែអ្វីដែលយើងមិនព្រមទទួល គឺកំហុសដែល

គេដាក់មកលើយើង ដោយកិច្ចខ្មាច់ថ្លៃមុននេះ គេចោទថា
យើងនាំគ្នាបះបោរប្រឆាំងនឹងយៀកមិច្ឆា ដើម្បីឱ្យបារាំង
ទទួលមកគ្រួសត្រាបានស្រួល ។ មានដូចកាលគេឱ្យគ្នាគេ
មកនិយាយករយើងថា គេអាណាស់ប្រសិនបើបងប្អូនខ្មែរ
យកដឹកម្តុំជាគ្រោមឱ្យខ្មែរភ្នំពេញគ្រួសត្រាវិញ ក៏ព្រោះស្រួល
« រកស៊ី » . . . ។

ដោយមានជំនឿទៅលើព្រះពុទ្ធសាសនាដ៏មោះមុតជន
ដើម្បីលើកទឹកចិត្តអ្នកគស្មិរបស់យើង យើងក៏បានបូល
គម្ពីរ “ ចាក់គម្ពីរ ” ឃើញត្រង់សុរគត ជាអ្នកគោរពព្រះ
សមណគោត្តម និងករហទិន ជាអ្នកគោរពពួកព្រាហ្មណ៍នៅ
ក្នុងលិ្វ្វងកលដែល ករហទិនប្រើដើម្បីធ្វើគតព្រះពុទ្ធនេះបាន
ជលជ្ជុយទៅវិញ រួមសេចក្តីមកថា ការគស្មិរបស់យើងមុន
តែមិនជោគជ័យ ។

សូមជំរាបអស់លោកអ្នកអានថា ករណីមានរឿងទាក់ទង

នឹងព្រះសង្ឃ មកដល់ពេលយើងរៀបចំដូចជំរាបទានលើ
 ភាគស្ងប់ស្ងាត់ដូចជាមានទ្រង់វិញដែរ ។ ស្រាប់តែរវាង
 ថ្ងៃ ៣០ ធ្នូ ១៩៤៩ មានយួនមួយក្រុមប្រហែល ១០០
 ចូលទាក់ ឆ្លងពីកោះកុងដើមមកទៀត មកច្បាប់ខ្លួន
 ភូមិបង-ប្អូនយើងនៅក្នុងក្រុងស្រែសោនវិទ្យាសកម្ម ។ ប៉ុន្តែ
 បង-ប្អូនយើងបានប្រមូលគ្នាប្រយុទ្ធជាមួយខ្មែរយួន មាន
 ការភ្នំចាញ់សត្វ ៦ ដើម ក្រៅពីធ្នូ-ស្នា ខ្មែរយើងគ្មានអាវុធ
 អ្វីក្រៅពីកាំបិត-ដាវ-លំពែង ដូចនេះខ្មែរយើងត្រូវប្រើតាំង
 តែពីអំបែងពាង-ដប-ដុំអីដួ គ្រវែងទៅរកយួនតាំងពីក្រើយ
 ទានអាយតាំងពីម៉ោង ១៦ រហូតដល់ម៉ោង ១៧ ។ នៅ
 ម៉ោងនេះ ខ្មែរយើងមួយក្រុមបានបញ្ជាតខ្មែរ ហើយលប
 ឆ្លងព្រែកទៅប្រឡូកជាមួយ ធ្វើឱ្យយួនចាក់ទ័ត ។ ថ្ងៃនោះ
 យើងស្លាប់ ២ នាក់ យួនស្លាប់ប្រហែល ៦ នាក់ ។

ចំពោះព្រឹត្តិហេតុថ្មីនេះ យើងលែងសង្ស័យអ្វីទៀតចំ
 ពោះពាក្យផ្អែមល្អមដូចជំរាបទានលើនេះទៀតហើយ ។
 ប៉ុន្តែ យើងក៏ឥតមានផ្តើមទាក់ប្រយុទ្ធអ្វីជាថ្មីទៀតដែរ ។
 ហើយយើងមានការប្រុងប្រយ័ត្នខ្លះ មួយជាដប់ ។

ដើម្បីជាការងាយស្រួលក្នុងការស្ថិតស្ថេររបស់យើង យើង
 បានតាំងសេនាធិការផ្ទៀងរបស់យើងនៅផ្ទះលោកតា អតីត
 ចៅសង្កាត់ ឡាំ ឈើ ស្ថិតនៅក្រោយសាលាសង្កាត់ព្រែក

គយ ។ បានជាយើងយកកន្លែងនេះ ធ្វើជាកន្លែងចាត់ការ
របស់យើងដោយសារកន្លែងនេះមានស្ពានមួយ ដែលយើង
ត្រូវការពារ ហើយជាកន្លែងដែលព្រែកបែកជាបី ៖ មួយ
ទៅបឹងព្រលិត-ដងក្តាន-ដើមពោធិ-កូនក្អក- មួយទៀតទៅ
ជ្រោងកើត-ទៅភូមិកំបុត-ព្រែកទឹបី បែកទៅរកជ្រារព្រែកគយ
ទៅជែនន- ចាក់ខ្លួន- បាយទេវ និងទិវ្យមទេត្តយូរិស ពោលគឺ
ជាចំណុចមួយសំខាន់ខាងផ្នែកយុទ្ធសាស្ត្រ ។

បើគេឈរលើស្ពាន មើលទៅទិសខាងត្បូង គេនឹង
ឃើញវាលស្រែស្ទឹងស្ទើរដាច់កន្ទុយភ្នែកចំនួនរាប់ម៉ឺនហិកតា
នៅចំហៀងខាងស្តាំវាលនេះ មានព្រែកមួយ ហៅព្រែក
បឹងព្រលិត ។ បង-ប្អូនយើងបានគាំដំលំនៅដ្ឋាន នៅតាម
មាត់ព្រែកខាងឆ្វេងដៃ រីឯពលរដ្ឋយួននៅត្រើយខាងស្តាំ ។
នៅចុងព្រែកខាងជើង មានវត្តខ្មែរមួយ ហៅថាវត្តកូនក្អក
ដែលស្ថិតនៅមិនឆ្ងាយប៉ុន្មានពីជ្រារកូនក្អក ។ ចម្ងាយពី
ស្ពានវត្តកូនក្អក ប្រហែល ១០ គ.ម ប៉ុណ្ណោះ ។ ភូមិ
បង ប្អូនយើងនៅទីនោះ សុទ្ធសឹងជាភូមិស្តុកស្តុក មាន
ដើមដូង-ស្វាយ-ស្រែ-អំពូរ-ស្មៅ-ស្តាំ-ចេក-ស្វាយ ដុះពាស
ពេញ ជាទីសែនមរណាម្យ ។

រវាងថ្ងៃទី ២ មករា ១៩៦៦ ពេលដែលសមាជិក
សេនាធិការស្រស់ស្រូបរួចដូររៀនរាល់ថ្ងៃដែរ យើងគែនទៅ

ដដែលលើកទឹកចិត្ត បង ប្អូនយើង ដែលយាមទៅលើស្ពាន
ដើម្បីបំភ្លេចកិច្ចកង្វល់ទាំងឡាយ ។ មួយសន្ទុះក្រោយ
មក វាងម៉ោង ៧ កន្លះ ចក្ខុយើងបានទាញអារម្មណ៍
យើងឱ្យផ្ដោតទៅលើដុំដែ្យង ដែលហុយឆ្ពាលទៅលើមេឃ
នៅម្ដុំវត្តកូនក្អែក ហើយដុំដែ្យងដទៃទៀត បានហុយឡើង
បន្តបន្ទាប់គ្នា ដែលញាតិឱ្យយើងដឹងថា វិនាសកម្ម បាន
ធ្លាក់មកលើបង ប្អូនយើងទៀតហើយ ។ ពេលជាមួយគ្នា
នោះ អ្នកនាំសារក៏បំបាយសេះមកដល់ ហើយប្រាប់ថាយូន
ប្រហែល ១០០ បាយនាក់ ខ្វះជិះទូក ខ្វះដើរ បានចូល
មកដុតវត្តជើងក្អែក និងដុតផ្ទះ បង ប្អូនយើងអស់ជាច្រើន
ខ្នង ។ អ្នកនាំសារបានបញ្ជាក់ទៀតថា ៖ ទូកយូន ដែល
មានយូន ប្រដាប់អាវុធជិះក្នុងនេះ បានបើកចូលក្នុងព្រែកបឹង
ព្រលិត បណ្ដើរ ចាញ់បណ្ដើរ ធ្វើឱ្យបង ប្អូនយើងភៀស
ចេញពីភូមិ ដើម្បីទុកឱ្យភ្នាក់ដើរដុតផ្ទះតាមក្រោយ ។
និងភ្នាក់មួយចំនួនទៀត តាមជួយការពារផ្ទះយូន ដែលសង់
តាមមាត់ព្រែកទាងស្កូវ ដូចជារបទាងលើ ។

ក្រោយពីបានឮសូរស្ករធំជាងការសញ្ញាមក បងប្អូន
យើងប្រហែល ២០០ នាក់ បានមកដល់មុខគេ ប្រដាប់
ដោយ ដាវ-ស្នូ - លំពែង - ច្យុក - កាំបិតដងវែងនៅនឹងដៃ
ស្រាប់ ។ ក្រោយពីយុទ្ធដល់យើងដឹងច្បាស់នូវស្ថានភាព

និងវិធីម្លាប់ខ្មាំងមក និងដោយសារសំណូមពរដោយទទួល
បានកំណត់ យើងក៏បានប្រគល់ការដឹកនាំទ័ពជូនលោកតា-
ឡា ណុប «អាយុ ៥០ ឆ្នាំ» ។

គឺនៅពេលនេះហើយដែលបង - ប្អូនយើងបានឃើញ
ទង់ជាតិរូបប្រាសាទជាលើកទីមួយ ដែលសេនាធិការយើង
ទើបនឹងដេរួច ហើយប្រគល់ជូនលោកតា ណុប លើកទ័ព
ទៅរកខ្មាំង ។

ក្រោយតែប្រហែលមួយម៉ោង ក៏ទ័ពយើងចេញដំណើរ
ទៅ ភ្លើងដែលចេះតែរំភិលជិតមកៗនោះ ក៏ឆេះថយទៅវិញ
ដែលជាហេតុប្រាប់ឱ្យយើងដឹងថា ខ្មែរមានជោគជ័យហើយ
ដោយគេបានដុតជុះយួន ដែលរាយតាមមាត់ព្រែកខ្លាំង
ស្តាំនោះម្តងវិញ ។

សូមបញ្ជាក់ថា ក្រោយពីទ័ពយើងចូលទៅដល់ យើង
គ្រាន់តែចែកគ្នាឱ្យចប់ទល់ខ្មាំងបង្កិចបង្កួច ដើម្បីឱ្យយួននិង
យើងជាប់ដៃគ្នាសិន ហើយយើងចាត់ឱ្យគ្នាយើងមួយពួក
ទៀត កាប់ដើមឈើដែលដុះតាមមាត់ព្រែកស្រាប់នោះ រំលំ
ទទឹងព្រែកដើម្បីយាងទូកយួន កុំឱ្យវាធ្វើលនាទៀតកើត
និងបង្ខំយួនដែលនៅក្នុងទូកនោះឱ្យឡើងគោកជន់ ដើម្បីកំ
ទេចវាជាក្រោយ ។ ហេតុដូចនេះហើយបានជានៅពេល
ដែលទឹកខ្លាំង ផ្ទៃទឹកស្រកចុះច្រើន ខ្មាំងនៅក្នុងទូកដែល

ត្រូវមាត់ច្រវែងព្រែកបាំងភ្នែក មើលមកឃើងមិនឃើញ បាន
 ឧកាសល្អញ៉ាំងឃើងឱ្យលូនទៅជិតទូកបាន ហើយគប់ទូក
 នោះប៉ងដុំឈើ-ដុំដី-គ្រាប់បែកស៊ីម៉ង់ត៍ ។ យូនទ្រាំមិនបាន
 កំរត់ចោលទូក គឺនៅពេលនោះហើយដែលឆាកប្រយុទ្ធជំ
 សាហាវវាវាងខ្មែរ និង យូនបានកើតឡើង ។ នៅពេលវាបាក់
 ទ័ព យុទ្ធជនឃើងបានដេញកាប់សត្រូវទាំងស្រស់ ដេញ
 ប្រហែល ២គម. យូនអស់គ្រាប់ ខ្មែរដេញយូនរហូតជ្រួរ
 កូនភ្នែក ចម្ងាយពីកន្លែងប្រយុទ្ធជំបូងប្រហែល ៤គម. ។
 គ្រង់នេះឃើងសូមបើកវែងក្រចក ដើម្បីសំដែងសេចក្តីសោក
 ស្តាយ ដោយយុទ្ធជនដ៏ក្មេងខ្ចីម្នាក់ឈ្មោះ ថាវ៉ វ៉ង់ ត្រូវជា
 កូនលោកតា ថាវ៉ ពេជ ដែលត្រូវរបួសនៅក្រោយជ្រួរ
 កូនភ្នែក ហើយត្រូវយូនអារកបាន ដោយគ្នាឃើងរត់ទៅ
 ជួយមិនទាន់ ។

នៅពេលដែលទ័ពឃើងត្រឡប់មកវិញ ដំណឹងពីយូន
 ដុតភ្នែកភ្នែក បានហិចហើរលាន់ឮរឿងទៅគ្រប់ទិសទី ដូច
 សូរផ្តុំលាន់ ។ នេះជាកំហុសមួយធំ ក្រៃណាស់ ដែលយូន
 បានប្រត្តិក្តមកលើខ្មែរ មកលើសាសនាដែលខ្មែរទូទៅ
 គោរព ។ ផ្ទះខ្មែរនេះ ខ្មែរផតតិរទេ ប៉ុន្តែអ្វីដែលខ្មែរ
 គោរព ហើយត្រូវគេធ្វើឱ្យអប្បរស្មី ខ្មែរឈឺចាប់រកទីបំផុត
 គ្មាន ។

ដោយសារវត្តកូនក្រែកត្រូវបំផ្លាញ ខ្មែរ និង យួន បើកឆាក
 ប្រយុទ្ធកាប់សម្លាប់គ្នាសឹងគ្រប់ទិសទី សាយភាយរហូតទៅ
 ដល់ទីប្រជុំជន បាយទៅ-ចាក់ខ្លួន រល ។ ដែលនៅឆ្ងាយពី
 ព្រែកគយប្រហែល ២០ គ.ម ។ នៅស្រុកខ្លះនៃខេត្តពល
 លាវ ក៏ដូចនេះដែរ ។ ខ្មែរ និងយួន បានចោទគ្នាទៅវិញ
 ទៅមកតែអ្វីដែលយួនមិនព្រមរក គឺឫសគល់ គឺប្រភព គឺ
 មេភ្នំដែលព្យុះខ្មែរ និងយួនឱ្យនិយាយស្តាប់គ្នាលែងបាន
 ដូចចូរាលាលោកប្រៀបទៅដើមចេក និងក្របីដូច្នោះឯង ។

ហេតុដូចនេះហើយទើបរៀនរាល់ថ្ងៃ គេតែងឃើញ
 អគ្គិភ័យគ្រប់ទិសទី ។ ឯនេះ ខ្មែរដុតដុះយួន ។ ឯនោះយួន
 បំផ្លាញគេហដ្ឋានខ្មែរ ។ នៅតាមព្រែក ពីព្រែកគយ ទៅ
 បាយទៅ បណ្តោយប្រហែល ២០ គ.ម ប៉ុណ្ណោះ គេ
 ឃើញមានសាកសពខ្មែរ និងយួន អណ្តែតរដូករណែលរាប់
 រយ ។ នៅតាមព្រែកដទៃទៀត ក៏មិនខុសគ្នាប៉ុន្មានពីព្រែក
 នេះដែរ ។ អ្នកស្រុកមិនហ៊ានទទួលទានទឹក តមមិនយក
 អន្ទុក-បង្កង់-បង្កា-ត្រី-ក្តាមសមុទ្រ រល ។ ធ្វើអាហារទេវ

ក្រុមយើងតែងលើកគ្នាទៅជួយនៅកន្លែងណាដែលត្រូវ
 ការ ។

សូមជំរាបថា មកដល់ពេលនេះ យើងមានតែកវិបត-
 ត្តាទៅ ដើម្បីការពារខ្លួន ។ ប៉ុន្តែអ្វីដែលជាកម្លាំងកំពូល

របស់យើង គឺជំនឿលើខ្លួនឯង លើការរួបរួមគ្នា លើការ
 ចេះស្តាប់គ្នា ចេះគោរពបទបញ្ជា មានវិន័យថ្លៃថ្នូរ ។
 ឧទាហរណ៍ ពេលប្រុស ៗ ទៅប្រចាំការនៅសេនាធិការដ្ឋាន
 ដែលមានចំនួនរាប់ពាន់នាក់រៀនរាល់ថ្ងៃ ស្រី ៗ ណាដែល
 លែងទៅបាន ៗ ទៅជួយរៀបចំបាយទឹក ជូនយុទ្ធជនគ្រប់
 ពេលវេលា ។ ពិតមែនតែយើងគ្មានប្រាក់សំរាប់ចំណាយ
 ប៉ុន្តែបាយ ម្ហូប មិនចេះខ្វះ ពីព្រោះម្នាក់ ៗ ដែលអញ្ជើញ
 មករួបរួមកម្លាំងគ្នាទោះក្នុងឋានៈជាយុទ្ធជនក្តី ជាអ្នកមានមុខ
 ការផ្សេង ពីនេះទៀតក្តី មិនដែលអញ្ជើញមកដៃទេទេ។
 អ្នកក្រីក្រក៏សុខចិត្តចូលរួមក្នុងការប្រយុទ្ធផ្លូវគ្នា ជាពិសេស
 ពូ ៗ ដែលមានវ័យចាស់ទៅហើយ ក៏បានមកជួយរែកទឹក
 ពុះឧសបិគពង្កើន លើកដាក់របស់របរផ្សេង ៗ ។ ក្រៅ
 ពីជំនឿលើខ្លួនឯង យើងមានជំនឿទៅលើព្រះពុទ្ធសាសនា
 មុតមាំណាស់ ។ ហេតុដូចនេះហើយបានជានៅពេលមុន
 ចេញទៅចំពេញសកម្មភាពម្តង ៗ អ្នកដែលចេះធម៌ព្រះពុទ្ធ
 តែងសូត្រប្រក់ត្រីជូនដល់យុទ្ធជនយើង “អស់ទឹកទាំងពាន់”
 ធម៌ដែលយកមកប្រើ គឺធម៌ឥតិបិសោ . . . . . ។

កាំភ្លើងដែលយើងយកបានពីខ្មាំងបីដើម មានមួយដើម
 បាក់ពេលប្រយុទ្ធគ្នា ពីរដើមទៀតជាកាំភ្លើងប្រមាញ់ យើង
 ទុកសម្រាប់តែបាញ់ពេលដោះកុនម្តង ៗ ឬ បាញ់សំឡុត

សត្រូវព្រោះមិនសូវមានគ្រាប់ ។ ហើយកាលនោះ នៅពេល
 ប្រយុទ្ធគ្នាម្តង ។ យូនក៏ពុំសូវមានអារុជអ្វីក្រៅពីមុស្លីតូច កាំ
 ភ្លើងប្រមាញ់ និងព្រួញ-ស្នា កាំបិតស្នៀត ដែលយូនហៅ
 ថា កាំបិត “ យូតិច ” ។ ខុសគ្នាពីខ្មែរយើងដែលប្រើតែ
 ព្រួនធំមានកាំបិតខ្លាំងចុងម្ខាងដាវ - លំពែង - កាំបិតវែង-ស្ន-
 ច្បូក និងកាំបិតយូតិចដែរ គ្រាប់បែកដៃធ្វើពីស៊ុម៉ង់ត៍មាន
 បន្ទាដែកគោល យើងធ្វើបានខ្លះទុកប្រើការពេលប្រឡូកគ្នា
 កាំភ្លើងអាយ ដែលគេធ្វើដោយអារតូកង់នោះ យើង
 ធ្វើសម្រាប់តែយកស្លូរ ឱ្យឮតែចុំព្រួញ៖ « ដូចយៀកកុដវាយ
 ចោតដែរ » ។

ការមានប្រៀបលើសត្រូវ ដែលនាំឱ្យយើងរួចពីស្លាប់
 រហូតមកដល់ពេលនេះ គឺស្ថិតនៅលើវិវរភាពដែលបងប្អូន
 យើងមាន ។ អ្នកដឹកនាំទ័ព ទោះចាស់ក្តី ក្មេងក្តី ច្រើនតែ
 ជាអ្នករហ័សរហួន រីឯយុទ្ធជនទៀតសោត មានការត្រាត
 វាងវៃហួសពីការស្មាន ។

ដូចនេះអ្វីដែលយើងនាំខ្លះ គឺខ្លះសេចក្តីសន្សំមទៅលើ
 អាណាគតរបស់យើង បើយើងហើយនៅចាំតែរងដូចនេះគ
 ទៅទៀតមិនបង្ហាញឱ្យសត្រូវរបស់យើងឃើញ ស ឃើញ
 ខ្មៅម្តងទេ ។